

Výdavky na VaV stabilne na úrovni 1 % HDP, mení sa štruktúra v prospech podnikov

Komentár k stavu výskumu a vývoja na Slovensku v roku 2024

December 2025

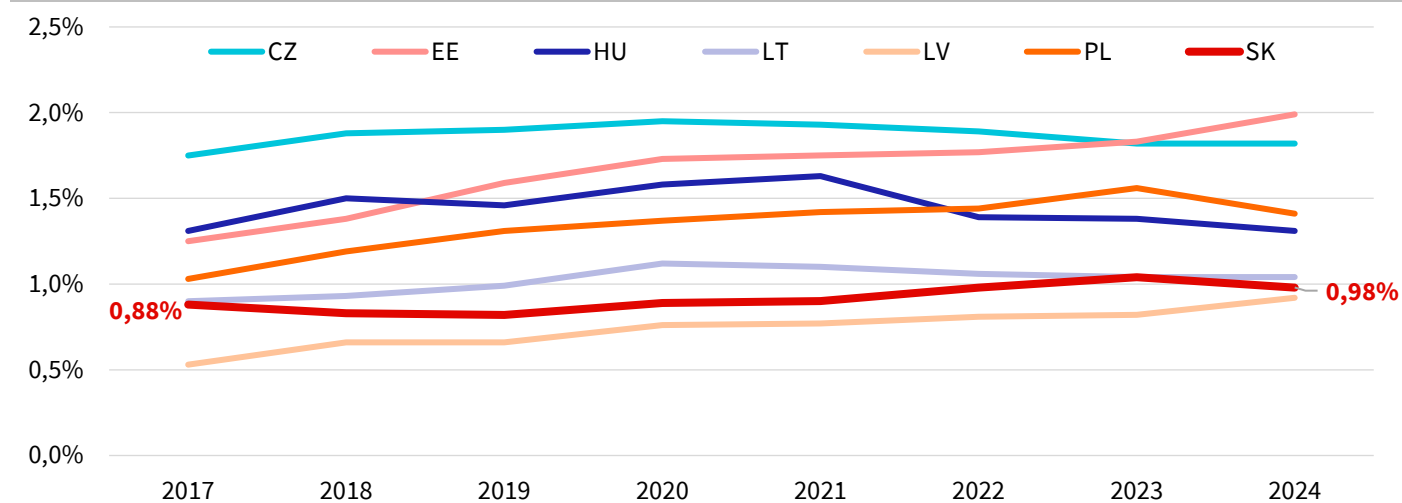
Výdavky na VaV stabilne na úrovni 1 % HDP, mení sa štruktúra v prospech podnikov

Napriek politickým reformám vyplývajúcim z Plánu obnovy a odolnosti (POO) nepriniesol rok 2024 výraznejší posun v oblasti financovania výskumu a vývoja (VaV) na Slovensku. Podiel VaV výdavkov dosiahol 0,98 % HDP, čo umiestnilo krajinu na 22. priečku v EÚ. Hoci celkové výdavky v absolútnej hodnote zostali na podobnej úrovni ako minulý rok, medziročný rast HDP spôsobil ich relatívny pokles. Výdavky podnikateľského sektora mierne vzrástli na 0,6 % HDP a pozitívny trend možno pozorovať aj pri počte pracovníkov vo VaV, ktorí podľa posledných meraní predstavujú 1 % celkovej zamestnanosti. Strategické ciele Slovenska v oblasti VaV tak zostávajú naďalej vzdialené, hoci sa očakáva výraznejší prejav vynaložených zdrojov z POO a štátneho rozpočtu v rámci Národnej stratégie výskumu, vývoja a inovácií 2030 po revízii štatistického vykazovania dát v nasledujúcich rokoch.

Podľa najnovších dát z Európskeho štatistického úradu (Eurostat) slovenské výdavky na výskum a vývoj (VaV) už tretí rok po sebe stagnovali v podiele na HDP na úrovni 1 % (Graf 1). V absolútnej hodnote zostali vo výške 1,3 mld. eur, pričom medziročne sa podiel na HDP znížil o niekoľko stotín percenta v dôsledku rastu HDP. Slovensko tak obsadilo 22. miesto v EÚ v podiele VaV výdavkov na HDP a patrí do skupiny štátov s najnižšími VaV výdavkami. Vzhľadom na počet obyvateľov dosahuje krajina slabú výkonnosť VaV výdavkov porovnateľnú s Cyprum a Maltou, na obyvateľa vynakladá 236 eur.

Rok 2024 priniesol pokles podielu celkových VaV výdavkov (GERD¹) naprieč celou EÚ v priemere o 0,02 percentuálneho bodu (p. b.). Aj mierne zníženie VaV výdavkov pre Slovensko znamenalo pokles podielu na HDP o 0,06 p. b., pričom iné krajiny zaznamenali oveľa výraznejší pokles (napr. Írsko a Poľsko o min. 0,15 p. b.). Menej ako polovici krajín rástli VaV výdavky, medzi nimi Estónsko, Fínsko, či Belgicko (rast o viac ako 0,12 p. b.). EÚ pritom v roku 2024 vynaložila na VaV približne 403 mld. eur, čo je o 3,6 % viac než minulý rok.²

Graf 1 Výdavky na VaV vo vybraných krajinách V4 a Pobaltia medzi rokmi 2017 – 2024, % HDP

Zdroj: [Eurostat](#), spracovanie VAIA

Pomalé zlepšovanie Slovenska vo VaV výdavkoch a približovanie sa k strategickému cieľu 2 % HDP sa zastavilo v roku 2024. Medzi rokmi 2017 a 2024 narástli VaV výdavky krajiny o 0,1 p. b. a stabilizovali sa na 1 % HDP.

Zo susedných krajín rástlo od roku 2017 rýchlejšie len Poľsko (rast o 0,4 p. b.), Česko o niečo slabšie (0,07 p. b.) a Maďarsko má rovnaký podiel VaV výdavkov ako v roku 2017. Pobaltské krajiny (Lotyšsko, Estónsko) sú najväčšími skokanmi v EÚ, Lotyšsko dosiahlo najvyššie tempo rastu v sledovanom období (o 74 %) a Estónsko narástlo najväčšími v absolútnom vyjadrení (o 0,74 p. b.).

Najviac VaV výdavkov na Slovensku realizuje podnikateľský sektor, jeho podiel dosahuje 0,6 % HDP (Graf 2), predstavuje to medziročný nárast o 0,01 p. b. Krajina je teda v približne polovici svojho strategického cieľa 1,2 %

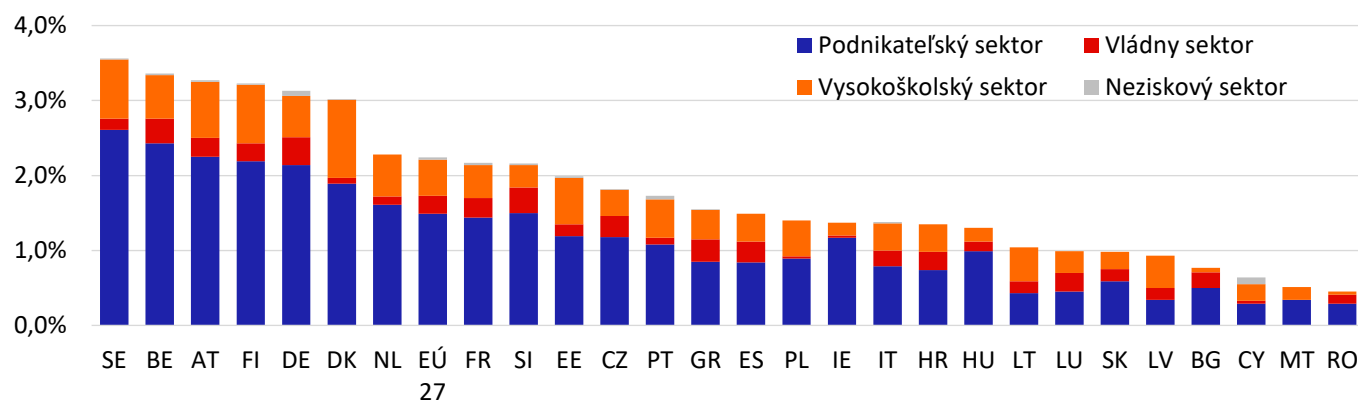
¹ Z ang. Gross Domestic Expenditure on R&D.

² Eurostat. (2025). EU spending on R&D exceeded €403 billion in 2024. [URL](#)

HDP. V EÚ je v priemere podnikateľský sektor výrazne výkonnejší a dosahuje 1,5 % HDP a prevažuje vo väčšine EÚ krajín s výnimkou Litvy a Lotyšska. Najvýkonnejší je vo Švédsku a Belgicku (v oboch dosahuje okolo 2,5 % HDP).

Počítačové programovanie (NACE³ 62) je spolu s výrobou motorových vozidiel (NACE 29) najsilnejšie pri realizácii VaV výdavkov, dokopy sa v nich uskutočňuje až skoro polovica podnikových VaV výdavkov. Počítačové programovanie vynakladá VaV výdavky vo výške 178 mil. eur a motorové vozidlá 145 mil. eur. Tieto odvetvia sú podľa analýzy technologických tokov⁴ najväčšou hnacou silou inovačného ekosystému, najmä vďaka svojim nepriamym vplyvom na ostatné odvetvia.

Graf 2 Celkové výdavky na VaV podľa sektora realizácie v krajinách EÚ v roku 2024, % HDP

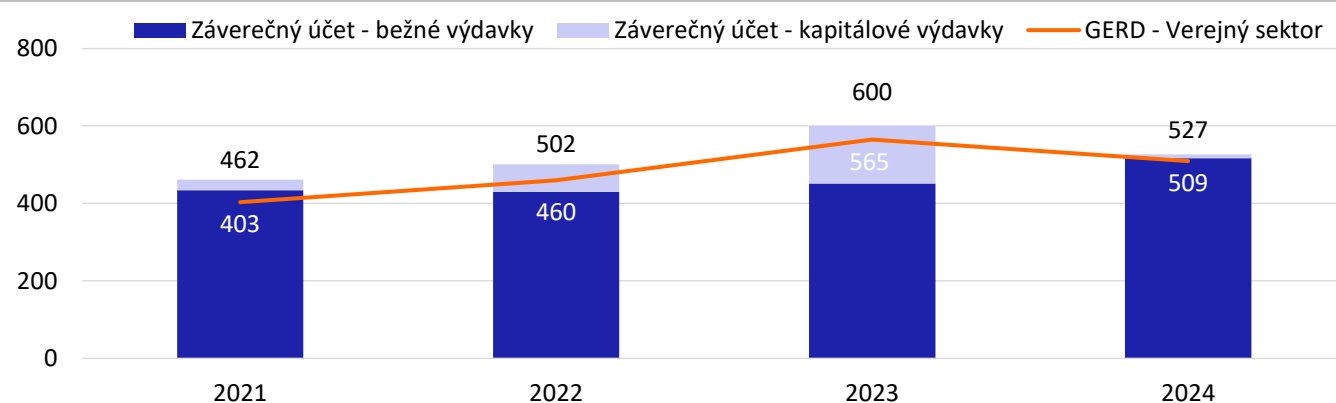

Zdroj: Eurostat, spracovanie VAIA

Verejný sektor realizoval v roku 2024 VaV výdavky vo výške 0,39 % HDP Slovenska, z toho na vysokých školách sa uskutočňujú VaV výdavky na úrovni 0,23 % a v ostatnom vládnom sektore 0,16 % HDP. Ani tieto podiely sa nepribližujú EÚ úrovni, kde verejný sektor v EÚ vynakladá 0,72 % HDP (vysoké školy 0,48 % a vládny sektor 0,24 % HDP). Najvyššie VaV výdavky verejného sektora sú v Dánsku, celkovo dosahujú 1,12 % HDP.

Oproti roku 2023 došlo k poklesu financovania VaV vo verejnom sektore o 0,06 p. b., ktoré bolo spôsobené predovšetkým medziročným poklesom kapitálových výdavkov (Graf 3). Zatiaľ čo podľa štátneho záverečného účtu⁵ bežné výdavky vzrástli medziročne o 14 %, kapitálové poklesli o 93 %. Porovnanie vynaložených VaV výdavkov vo verejnom sektore podľa Eurostatu⁶ a výdavkov podľa záverečného účtu zároveň naznačuje mierny nesúlad v metodike zberu dát, resp. evidencie zdrojov v jednotlivých kapitolách rozpočtu.

Graf 3 VaV výdavky verejného sektora v SR v rokoch 2021 – 2024 podľa štátneho záverečného účtu a GERD, v mil. eur

Zdroj: MF SR a Eurostat, spracovanie VAIA

³ NACE predstavuje štatistickú klasifikáciu ekonomických aktivít (odvetví hospodárstva) aplikovanú na území Európskej únie.

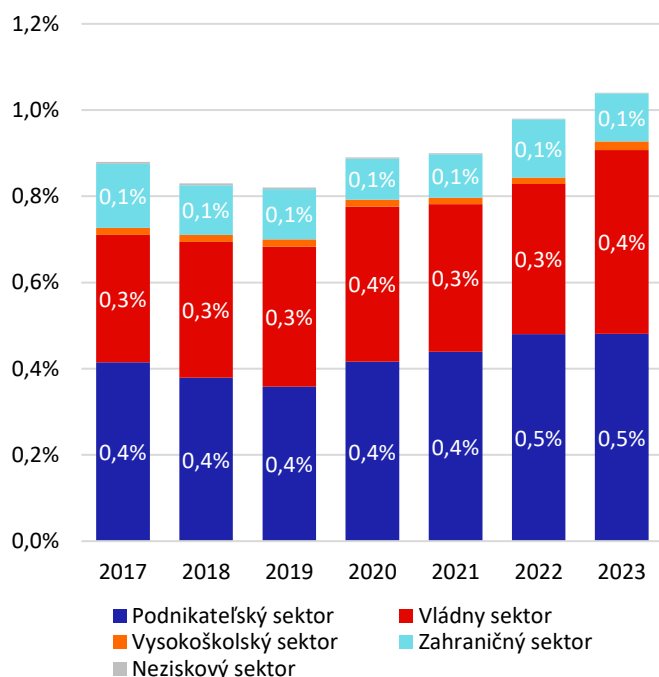
⁴ VAIA. (2025). Technologické spillover efekty medzi odvetviami. URL.

⁵ Výdavky štátneho rozpočtu na vedu a techniku podľa kapitol (očistené o výdavky do súkromného sektora).

⁶ GERD zameraný na verejný sektor, ktorý zahŕňa vládny a vysokoškolský sektor.

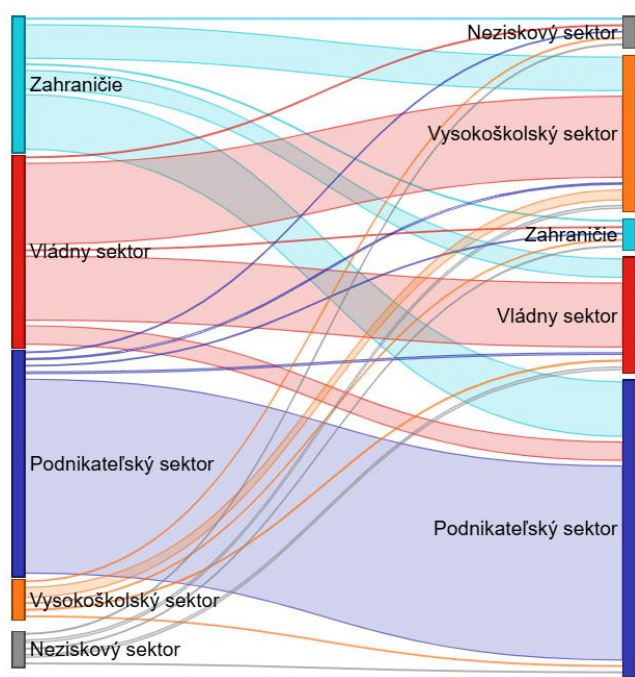
Vykazovanie VaV výdavkov podľa zdroja financovania je aktuálne dostupné len pre rok 2023. V tomto roku išlo najviac výdavkov zo zdrojov podnikateľského sektora (46 %) a vládneho sektora (41 %) (Graf 4, Graf 5). Počas rokov 2017 – 2023 predstavovali tieto zdroje stabilnú zložku financovania a zahraničné zdroje (finančné prostriedky podnikov v zahraničí, štrukturálnych fondov a rámcových programov EÚ) tvoria najviac premenlivú zložku. Podnikatelia sú dominantným aktérom VaV z hľadiska financovania, ako aj výkonu VaV. Až 3/4 ich realizovaných prostriedkov pochádza z vlastných zdrojov, ďalších 20 % zo zahraničných a verejné zdroje sú len na približne 7 %. Štatistika navyše neobsahuje nepriamu podporu VaV v podobe daňového superodpočtu, ktorý si v roku 2023 uplatnili firmy vo výške 66 mil. eur.⁷

Graf 4 Celkové výdavky na VaV na Slovensku podľa zdroja financovania v rokoch 2017 – 2023, ⁸ % HDP

Zdroj: ŠÚ SR a Eurostat, spracovanie VAIA

Graf 5 Tok VaV výdavkov zo zdroja do sektora realizácie v roku 2023

Zdroj: Eurostat, spracovanie VAIA

Zamestnanosť

Hoci výdavky na VaV stagnujú, záujem o prácu v tomto sektore rastie. Slovensko sa posunulo v personálnych kapacitách VaV (v FTE⁹) na aktuálnu úroveň 1 % celkovej zamestnanosti krajiny (Mapa 1) a výrazne sa priblížilo k EÚ priemeru (1,69 % celkovej zamestnanosti). V EÚ majú už niekoľko rokov po sebe najsilnejšie personálne VaV kapacity Belgicko (2,48 %) a najslabšie Rumunsko (0,47 %).

V roku 2024 dosiahla krajina piaty najsilnejší medziročný nárast počtu pracovníkov VaV o 0,05 p. b. Silnejšie narástol počet zamestnancov v tejto oblasti len v Estónsku (o 0,17 p. b.), Fínsku (0,13 p. b.), či Lotyšsku (0,07 p. b.). Naopak, najvýraznejšie sa v porovnaní s rokom 2023 znížil podiel v Grécku (0,13 p. b.) a Chorvátsku (0,05 p. b.).

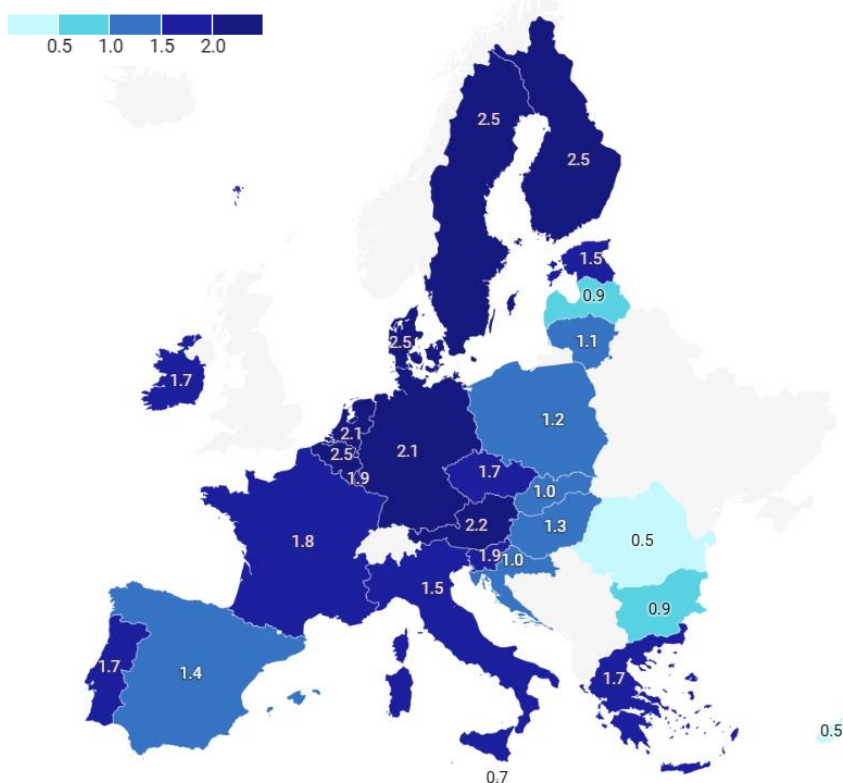
Zamestnanci VaV sa sústreďujú do podnikateľského a vysokoškolského sektora (oba približne 40 %). Vo väčšine západoeurópskych krajín je väčší podiel VaV personálu v podnikateľskom sektore (najvyšší podiel dosahuje Švédsko – 76 %), naopak v strednej a východnej Európe je prítomný vysoký podiel VaV zamestnancov vo vysokoškolskom sektore (najvyšší podiel dosahuje Lotyšsko – 57 %).

⁷ Suma predstavuje efektívnu daňovú sadzbu (28 %) z odpočtu dodatočných nákladov, nie samotný daňový benefit znižujúci základ dane.

⁸ Dáta pre rok 2024 ešte nie sú na Eurostate dostupné.

⁹ Zahŕňajú ľudí FTE (full-time equivalent - ekvivalent plného pracovného úväzku) zamestnaných priamo vo VaV plus ľudí poskytujúcich priame služby VaV, ako sú manažéri, administratívni pracovníci a zamestnanci kancelárie. Ich podiel je počítaný na celkovej zamestnanosti krajiny.

Mapa 1 Pracovníci výskumu a vývoja (FTE) v krajinách EÚ v roku 2024, % celkovej zamestnanosti

Zdroj: [Eurostat](#), spracovanie VAIA

Výskumníci a výskumníčky tvoria 4/5 všetkých VaV pracovníkov,¹⁰ polovica je vo vysokoškolskom sektore. Vo väčšine EÚ krajín sa viac výskumníkov sústreďuje do podnikateľského sektora, v priemere sa tu nachádza 57 % výskumného personálu. Na Slovensku tvoria výskumníčky 39 % výskumného personálu (o 5 p. b. viac ako v priemere v EÚ). V roku 2023 obsadilo Slovensko v tomto podiele 11. miesto v EÚ a vedúce postavenie spomedzi krajín V4.

Autorský tím

Žaneta Turnerová

Eva Husseinová

¹⁰ Okrem výskumníkov sú súčasťou VaV personálu aj odborní/technickí zamestnanci a iní podporní zamestnanci.